

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział III Karny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Mateusz Bartoszek

Protokolant: st. prot. sąd. Aleksandra Grzeszkiewicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu – Hieronima Mazurka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach: 5 lipca 2023 r., 11 sierpnia 2023 r., 23 sierpnia 2023r. oraz 5 grudnia 2023 r.

sprawy z wniosku pełnomocnika J. G.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za szkody powstałe i krzywdę wyrządzoną w związku z wydaniem decyzji o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w P. stanu wojennego, na podstawie czego J. G., s. A. i W. ur. w (...) w miejscowości Ż. był internowany w okresie od 5 stycznia 1982 r. do 12 października 1982 r.

1. na podstawie art. 8 ust. 1 w zw. z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz. U. z 2018r., poz. 2099 ze zm.) zasądza od Skarbu Państwa tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na rzecz wnioskodawcy J. G. kwotę 250.000 zł (dwustu pięćdziesięciu tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

2. W pozostałym zakresie wnioszek oddala.

3. Na podstawie § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015, poz. 1800) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz J. G. kwotę 6.642 zł (sześciu tysięcy sześciuset czterdziestu dwóch złotych) tytułem zwrotu kosztów ustanowienia pełnomocnika w sprawie.

4. Na podstawie art. 13 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz. U. z 2018r., poz. 2099 ze zm.) kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

sędzia Mateusz Bartoszek

UZASADNIENIE		
Wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 19 grudnia 2023 r.	Sygnatura akt	III Ko 294/23
WNIOSKODAWCA		
J. G., s. A. i W., ur. w dniu (...) w Ż.		

ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA		
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki
1.	Działający przez pełnomocnika, wnioskodawca J. G. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na swoją rzecz kwoty 186.333,52 zł tytułem odszkodowania za szkody poniesione stanowiące następstwo wydania i wykonania względem wnioskodawcy decyzji o internowaniu nr (...), na podstawie której J. G. był internowany w okresie od 5 stycznia 1982 r. do 12 października 1982 r.	Brak zgłoszonego żądania
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki
1.	Działający przez pełnomocnika, wnioskodawca J. G. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na swoją rzecz kwoty 300.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdy doznane stanowiące następstwo wydania i wykonania względem wnioskodawcy decyzji o internowaniu nr (...), na podstawie której J. G. był internowany w okresie od 5 stycznia 1982 r. do 12 października 1982 r.	Brak zgłoszonego żądania
3.	Inne	
1.	Zasądzenie na rzecz wnioskodawców kosztów związanych z ustanowieniem pełnomocnika w kwocie 6.642 zł.	

Ustalenie faktów	
-------------------------	--

Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	<p>W sierpniu 1980 r. rozpoczął się trwający 15 miesięcy okres względnej wolności w komunistycznym państwie, co z kolei przyczyniło się do powstania ruchów robotniczych i społecznych, które finalnie przeistoczyły się w NSZZ (...). Wskazany okres zakończony został stanem wojennym, trwającym w latach 1981-1983. Epizody mające miejsce w sierpniu 1980 r. stały się impulsem do przemian systemowych, obowiązujących w naszym kraju, które ostatecznie doprowadziły do upadku PRL-u, odzyskania suwerenności przez P. oraz powstania (...).</p> <p>J. G. urodził się w dniu (...) w Ż.. Wymieniony czynnie angażował się w działalność niepodległościową (...), przez co interesował się sytuacją polityczną w kraju, obserwował reakcje społeczeństwa na decyzje organów rządzących, a przede wszystkim jawnie sprzeciwiał się ówczesnie panującej władzy.</p> <p>Wyrazem tak podejmowanej przez J. G. działalności było jego</p>	<p>częściowo zeznania wnioskodawcy J. G.</p>	<p>k. 54-56</p>

wstąpienie w szeregi NSZZ „(...)”, po czym był on jednym ze współzałożycieli (...) Komitetu (...). Wnioskodawca był również członkiem (...)Komitetu (...)

Członkostwo J. G. w ww. związku zawodowym związane było z jego zatrudnieniem w Zarządzie (...) NSZZ „(...)” (...) w P., gdzie pełnił funkcję Kierownika Działu (...). Do zatrudnienia J. G. doszło w dniu 1 sierpnia 1981 r. i trwało do 31 maja 1983 r.

Wnioskodawca jako Kierownik Działu (...) otrzymywał wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 7.500 zł, dodatek funkcyjny w kwocie 2.000 zł oraz 13% dodatku stażowego.

Wraz z wprowadzeniem na terenie (...) w dniu 13 grudnia 1981 r. wspomnianego powyżej stanu wojennego, J. G. poszukiwany był przez ówczesną władzę, celem internowania go. Wnioskodawca ukrywał się przed organami ścigania nieprzerwalnie do dnia 5 stycznia 1982, kiedy to na podstawie decyzji wydanej w oparciu o art. 43 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym doszło do jego zatrzymania i internowania. Wskazaną decyzję wydała Komenda

(...) Milicji Obywatelskiej w P..

Wnioskodawca przez długi czas nie był świadomy swojego przyszłego losu.

J. G. był pozbawiony wolności przez okres ponad 10 miesięcy, tj. od 5 stycznia 1982 r. do 12 października 1982 r. Wnioskodawca początkowo przebywał w (...) na ul. (...) w P., gdzie był wielokrotnie przesłuchiwany. J. G. przebywał wówczas w jednej z piwnic przystosowanej jako cela więzienna, gdzie były powybijane szyby, a przez co z uwagi na obowiązującą porę panował chłód. J. G. spał również na metalowej pryczy, a do dyspozycji miał wyłącznie koc. Funkcjonariusze grozili mu jednocześnie perspektywą długotrwałej izolacji, czym chciano uzyskać od wnioskodawcy jakiegokolwiek informacje. Po kilku dniach J. G. został przewieziony do Zakładu Karnego w G., gdzie przebywał z kolei w wieloosobowej celi. Choć w celi znajdowała się toaleta i umywalka to J. G. mógł korzystać jedynie z zimnej wody. Wyżywienie w okresie internowania było niskiej jakości, a wnioskodawca w początkowym okresie był również pozbawiony możliwości kontaktu w formie widzeń z rodziną,

przy jednoczesnym cenzurowaniu jego korespondencji.

Z czasem, tj. z uwagi na zlikwidowanie obozu internowania w G., J. G. przewieziony został do Zakładu Karnego w K., gdzie w dniu 14 sierpnia 1982 r. został przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej dotkliwie pobity. Wskazane pobicie odbywało się poprzez kopanie i pałowanie, a J. G. w czasie tego zdarzenia połamano mu również rękę i nogę, przez co skutki tego zdarzenia odczuwał jeszcze na wiele miesięcy po zakończeniu internowania.

Bezpośrednio potem J. G. był przetrzymywany przez okres 10 dni w izolatce, a po zdarzeniu z dnia 14 sierpnia 1982 r. władze ZK w K. podjęły decyzję o nieudzielaniu mu jakiegokolwiek pomocy medycznej.

Przed osadzeniem w zakładzie karnym, wnioskodawca był osobą zdrową, co zmieniło się w okresie internowania, kiedy pojawiły się u niego dolegliwości zdrowotne, w tym powstałe na skutek pobicia z dnia 14 sierpnia 1982 r., występujące pod postacią: zgorzela na lewej łydce, obowiązku poruszania się za pomocą szczudła.

Do zwolnienia J. G. doszło w dniu 12 października

	<p>1982 r. Wnioskodawca, jak już była o tym mowa powyżej w szeregach NSZZ „(...)” na stanowisku Kierownika Działu (...) zatrudniony był jeszcze do 31 maja 1983 r. Przez cały czas internowania oraz po zwolnieniu z internowania wnioskodawcy wypłacano wynagrodzenie.</p> <p>Po internowaniu J. G. odczuwał psychiczne skutki izolacji. Budził się w nocy, odczuwał poddenerwowanie. Każde niecodzienne zdarzenie powodowało u niego obawę, że ponownie zostanie zatrzymany i osadzony. Nadto po zwolnieniu z NSZZ „(...)” miał problem ze znalezieniem stałego legalnego zatrudnienia i zarobkowania.</p> <p>Jako osoba zakwalifikowana do przeciwników władzy komunistycznej był wielokrotnie przesłuchiwany i wzywany przez Służbę Bezpieczeństwa.</p>		
zeznania świadka K. S.	k. 56-57		
zeznania świadka J. L.	k. 238-239		
wniosek o zadośćuczynienie i odszkodowanie z dnia 24 kwietnia 2023 r. wraz z pismem z dnia 10 sierpnia 2023 r.	k. 4-13 w zw. z k. 177-178		

decyzja o internowaniu z dnia 5 stycznia 1982 r.	k. 15		
encyklopedia (...) dot. J. G.	k. 16-17		
dane z BIP Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	k. 18-19		
biogram J. G.	k. 20-21		
świadcstwo pracy z dnia 31 marca 1983 r.	- k. 22-23, - k. 199		
dokumentacja IPN dot. J. G.	k. 60-156		
pismo (...) NSZZ „(...)” z dnia 25 września 2023 r.	k. 198		
zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu	k. 200		
lista płac	k. 201-211		
Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty

ocena DOWODÓW	
Dowody będące podstawą ustalenia faktów	

Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
3.1.1.	zeznania wnioskodawcy J. G.	<p>Zeznania wnioskodawcy J. G. Sąd uznał (poza niewielkim zakresem) za wiarygodne, w szczególności co do historii życia, tj. działalności na rzecz niepodległości (...), członkostwa w NSZZ „(...)”, faktu zatrudnienia na stanowisku Kierownika Działu (...), okoliczności ukrywania się przed organami ścigania, a także zatrzymania i osadzenia w warunkach KMO oraz Zakładów Karnych, w tym panujących w nich warunkach oraz zdarzeń mających tam miejsce i metod działania funkcjonariuszy.</p> <p>Wiarygodna jest zatem przedstawiona przez J. G. wersja, w której opisał on przebieg doświadczeń życiowych w szczególności: jego internowania, warunków tam panujących, doznanych krzywd i obrażeń, podejmowanych się przez niego działań po zwolnieniu z internowania, jego zatrzymań i inwigilacji prowadzonej przez ówczesne władze państwowej wobec jego osoby oraz charakteru przeżyć i stanu zdrowia związanego z tymi przeżyciami. J. G. nie starał się w ocenie Sądu w żaden sposób intensyfikować doznanych w związku z tym niedogodności w celu maksymalizacji swojego poczucia krzywdy.</p> <p>Z uwagi na powyższe Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania wartości dowodowej wskazanych powyżej twierdzeń.</p> <p>Sąd ocenił zeznania wnioskodawcy w ww. zakresie za wiarygodne - z uwagi na ich konsekwencję, logiczność, zgodność</p>

		z zasadami doświadczenia życiowego oraz korelację z pozostałym zgromadzonym w niniejszej sprawie materiałem dowodowym.
zeznania świadka K. S.	<p>Sąd ocenił zeznania świadka za w pełni wiarygodny materiał dowodowy z uwagi na ich konsekwencję, logiczność, zgodność z zasadami doświadczenia życiowego oraz korelację z zeznaniami J. G.. Świadek zrelacjonował w jakich warunkach przebiegało internowanie wnioskodawcy oraz jaki miało ono wpływ na jego sytuację, w tym zdrowie J. G..</p> <p>Twierdzenia świadka nie były negowane przez żadną ze stron niniejszego postępowania, jak również Sąd nie znalazł podstaw do czynienia takich zastrzeżeń z urzędu.</p>	
zeznania świadka J. L.	<p>Zeznania świadka były bardzo rzeczowe, konkretne, wywarzone i logiczne. Świadek wedle swojej wiedzy opisywał okoliczności związane z dokumentacją placową i pracową J. G., w tym możliwości wypłacania wnioskodawcy wynagrodzenia. Świadek nie ukrywał, iż informację czerpał wyłącznie z zachowanej dokumentacji, na podstawie której ustalił, że J. G. w okresie internowania otrzymywał wynagrodzenie, co z kolei kwitował własnoręcznym podpisem. Świadek słusznie jednak zauważyć, iż nie był w stanie ocenić czy podpisy na tych dokumentach w rzeczywistości zostały naniesione przez wnioskodawcę.</p>	
dokumenty zgromadzone w sprawie	Sąd uznał za wiarygodne dokumenty załączone do akt sprawy, albowiem	

	<p>zostały one sporządzone przez właściwe organy, w granicach przysługujących im kompetencji oraz w formie przewidzianej przez przepisy. Sąd nie znalazł żadnych podstaw do podważenia ich autentyczności, czy też prawdziwości zawartych w nich twierdzeń. Dokumenty te nie były także kwestionowane w toku postępowania przez żadną ze stron procesowych, zaś Sąd nie znalazł żadnego powodu, aby uczynić to z urzędu.</p> <p>Sąd uznał niniejsze dokumenty za wiarygodne również z tego powodu, iż mają oparcie w zgromadzonym w sprawie pozostałym materiale dowodowym, opisującym działalność wnioskodawcy J. G..</p>	
<p><i>Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i></p>		
<p>Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2</p>	<p>Dowód</p>	<p>Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu</p>
<p>3.1.1.</p>	<p>zeznania wnioskodawcy J. G.</p>	<p>Sąd nie podzielił natomiast zeznań wnioskodawcy w zakresie jakim twierdził, iż po pierwsze w czasie internowania nie uzyskiwał i nie pobierał wynagrodzenia za pracę, a po drugie, by bezpośrednio po zwolnieniu z internowania był on osobą bez jakiegokolwiek zatrudnienia, mającego problemy ze znalezieniem pracy w związku z jego wcześniejszym internowaniem. I tak, co do pierwszej powołanej powyżej okoliczności Sąd odniesie się do niej w kolejnej części uzasadnienia,</p>

	<p>albowiem mają one bezpośredni związek z wydanym przez Sąd rozstrzygnięciem. Natomiast co do zwolnienia internowanego i braku możliwości podjęcia pracy, Sąd pragnie zauważyć, iż z dokumentacji załączonej do akt sprawy wynika, że J. G. jako Kierownik Działu (...) był zatrudniony od 1 sierpnia 1981 do 31 maja 1983 r. Zatem, w czasie kiedy nastąpiło jego zwolnienie z ZK, tj. w dniu 12 października 1982 r., internowany jeszcze przez niecały rok posiadał zatrudnienie, z czego uzyskiwał wynagrodzenie.</p>	
PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
	<p>Żądanie zasądzenia kwoty 186.333,52 zł tytułem <u>odszkodowania</u> za <u>szkody poniesione</u> stanowiące następstwo wydania i wykonania względem wnioskodawcy decyzji o internowaniu nr (...), na podstawie której J. G. był internowany w okresie od 5 stycznia 1982 r. do 12 października 1982 r.</p> <p>Oddalono w całości.</p>	Brak zgłoszonego żądania
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
Zgodnie z treścią art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa Polskiego (Dz.U.2018.2099 t.j. z dnia 2018.11.05), osobie, wobec której stwierdzono nieważność		

orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w P. stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę wynikłą z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji.

Na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa Polskiego, w postępowaniu o odszkodowanie i zadośćuczynienie mają odpowiednie zastosowanie przepisy rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, z wyjątkiem art. 555.

Wobec konieczności odpowiedniego stosowania w tej sprawie przepisów k.p.k., stosownie do treści art. 558 k.p.k., w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się tylko w kwestiach nieuregulowanych w niniejszym kodeksie.

Zgodnie zaś z art. 322 k.p.c., jeżeli w sprawie o naprawienie szkody, o dochody, o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia lub o świadczenie z umowy o dożywocie sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe, nader utrudnione lub oczywiście niecelowe, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy.

Z powyższego przepisu a contrario można wyprowadzić wniosek, że w postępowaniu o odszkodowanie lub zadośćuczynienie stosuje się wszystkie przepisy Kodeksu postępowania karnego

zamieszczone poza rozdziałem 58. Jedynie w wypadku, gdy w tym Kodeksie brak danej instytucji występującej w procedurze cywilnej, która z uwagi na cywilny charakter roszczenia powinna mieć zastosowanie, należy sięgnąć do Kodeksu postępowania cywilnego, np. do art. 322 k.p.c., gdy nie można ustalić dokładnie wysokości szkody, albo do art. 355 k.p.c. w wypadku cofnięcia wniosku lub zawarcia ugody (Świecki Dariusz (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX, el.).

Roszczenia z art. 8 ustawy z 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149 z późn. zm.) mają charakter cywilnoprawny. Oznacza to, że ciężar udowodnienia zasadności tych roszczeń spoczywa na wnioskodawcach zgodnie z art. 6 k.c. (postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 7 maja 2014 r. II KK 78/14).

Zadośćuczynienie

2.

Kwota główna

Odsetki

Żądanie zasądzenia **kwoty 300.000,00 zł** tytułem zadośćuczynienia za krzywdy doznane stanowiące następstwo wydania i wykonania względem wnioskodawcy decyzji o internowaniu nr (...), na podstawie której J. G. był internowany w okresie od 5 stycznia 1982 r. do 12 października 1982 r.

Zasądzono kwotę 250.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia

Brak zgłoszonego żądania

	uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.
Zwięźle o powodach podstawy prawnej	
<p>Zgodnie z treścią art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa Polskiego (Dz.U.2018.2099 t.j. z dnia 2018.11.05), osobie, wobec której <u>stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu</u> w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w P. stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji.</p> <p>Na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa Polskiego, w postępowaniu o odszkodowanie i zadośćuczynienie mają odpowiednie zastosowanie przepisy rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, z wyjątkiem art. 555.</p> <p>Wobec konieczności odpowiedniego stosowania w tej sprawie przepisów k.p.k., stosownie do treści art. 558 k.p.k., w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się tylko w kwestiach nieuregulowanych w niniejszym kodeksie.</p> <p>Zgodnie zaś z art. 322 k.p.c., jeżeli w sprawie o naprawienie</p>	

szkody, o dochody, o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia lub o świadczenie z umowy o dożywocie sąd uzna, że ścisłe udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe, nader utrudnione lub oczywiście niecelowe, może wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy.

Z powyższego przepisu a contrario można wyprowadzić wniosek, że w postępowaniu o odszkodowanie lub zadośćuczynienie stosuje się wszystkie przepisy Kodeksu postępowania karnego zamieszczone poza rozdziałem 58. Jedynie w wypadku, gdy w tym Kodeksie brak danej instytucji występującej w procedurze cywilnej, która z uwagi na cywilny charakter roszczenia powinna mieć zastosowanie, należy sięgnąć do Kodeksu postępowania cywilnego, np. do art. 322 k.p.c., gdy nie można ustalić dokładnie wysokości szkody, albo do art. 355 k.p.c. w wypadku cofnięcia wniosku lub zawarcia ugody (Świecki Dariusz (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX, el.).

Dla wykładni pojęcia zadośćuczynienia, o jakim mowa w art. 552 k.p.k., miarodajne są przepisy prawa cywilnego, a zwłaszcza art. 445 § 2 k.c., z którego wynika, że zadośćuczynienie powinno być odpowiednie. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że orzekając w przedmiocie zadośćuczynienia uwzględnić należy całokształt okoliczności związanych ze zdarzeniem stanowiącym podstawę jego przyznania, tj.: okres stosowania represji, wiek danej osoby, jej stan zdrowia, uprzednią karalność, wykonywany zawód, a

także skutki, jakie represja wywarła na osobę uprawnioną w środowisku, w którym funkcjonuje (tak Sąd Apelacyjny w Lublinie w sprawie II AKa 268/11, KZS 2012, z. 9, poz. 74).

Należy przy tym podzielić pogląd Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, zgodnie z którym zadośćuczynienie musi mieć charakter kompensacyjny, ale zarazem ma być, zgodnie z art. 448 k.c., odpowiednie, a więc nie może osiągać wartości nadmiernej w stosunku do doznanej krzywdy oraz musi być utrzymane w rozsądnych granicach i dostosowane do majątkowych stosunków panujących w społeczeństwie. Uzasadnia to miarkowanie zadośćuczynienia w oparciu o kryteria obiektywne, związane z przyjętymi w społeczeństwie ocenami. Nadto zasądzona "odpowiednia" suma winna być wyższa dla osoby, która prócz niesłusznego pozbawienia wolności, doznała dodatkowego udręczenia fizycznego, zaś proporcjonalnie niższa dla osoby, której pozbawienie wolności przebiegało bez bicia lub innego rodzaju tortur fizycznych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 lutego 2013 r. sygn. akt II AKa 25/13, Legalis nr 746847).

Zgodzić należy się również z tezą Sądu Najwyższego, zgodnie z którą zasądzając określoną kwotę z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, sąd powinien opierać się na rzetelnych, w miarę możliwości, zobiektywizowanych kryteriach opartych na przeprowadzonym postępowaniu dowodowym, które muszą - w konkretnej sprawie - określić granice subiektywnego odczucia krzywdy przez wnioskodawców (wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2014 r. sygn. akt WA 14/14). Wskazać należy, iż zadośćuczynienie ma mieć charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Z drugiej strony wysokość ta nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być "odpowiednia" w tym znaczeniu, że powinna być - przy uwzględnieniu krzywd poszkodowanego - utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (vide: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lipca 2007 r., sygn. akt II KK 321/06, Lex 299187, a także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 września 2000 r., sygn. akt WA 30/00). Zadośćuczynienie ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie może być źródłem wzbogacenia. Z uwagi na niemierzalny charakter zadośćuczynienia, jego wysokość zależy od uznania sędziowskiego i, o ile jego wysokość nie jest rażąco zawyżona bądź zaniżona, co do zasady nie powinna być przedmiotem ingerencji w toku postępowania odwoławczego.

Inne

3.

Żądanie zwrotu uzasadnionych wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika w kwocie 6.642 zł

Zwięźle o powodach podstawy prawnej

Zgodnie z art. 554 § 4 k.p.k. w razie uwzględnienia roszczeń

choćby w części wnioskodawcy przysługuje od Skarbu Państwa zwrot uzasadnionych wydatków, w tym z tytułu ustanowienia jednego pełnomocnika.		
ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA		
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
	<p>Wnioskodawca J. G. domagał się zasądzenia tytułem odszkodowania kwoty 186.333,52 zł.</p> <p>Wnioskodawca jako uzasadnienie dochodzonej kwoty odszkodowania wskazał we wniosku z dnia 24 kwietnia 2023 r., uzupełnionym następnie pismem z dnia 10 sierpnia 2023 r., że był od 13 grudnia 1981 r. do 5 stycznia 1982 r. zmuszony do ukrywania się, a następnie od 5 stycznia 1982 r. do 12 października 1982 r. był pozbawiony wolności w związku z jego internowaniem. Wnioskodawca wskazał jednocześnie, iż z uwagi na internowanie utracił miał zarobki, które przysługiwały mu z tytułu zatrudnienia w Zarządzie (...) NSZZ „(...)” (...) w P.. J. G. przyjął jednocześnie, iż otrzymywane wynagrodzenie należałoby przeliczyć z uwzględnieniem odniesienia do wysokości przeciętnego wynagrodzenia oraz współczynnika waloryzacji. Nadto wnioskodawca uznał, iż z powodu braku możliwości znalezienia pracy już po zwolnieniu z internowania, wyliczoną na podstawie ww.</p>	Brak zgłoszonego żądania

wskaźników kwotę należałoby jeszcze uzupełnić o kwotę 100.000 zł. W konsekwencji wnioskodawca domagał się zasądzenia kwoty 186.333,52 zł.

Odnosząc się do zgłoszonego żądania, w pierwszej kolejności Sąd pragnie wskazać, że to właśnie na wnioskodawcy spoczywa ciężar wykazania zarówno podstawy, jak i wysokości dochodzonych roszczeń. Winien on zatem wykazać zdarzenie, z którym łączy szkodę, wysokość szkody oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy szkodą, a represjami, jakie spotkały J. G..

Wnioskodawca natomiast w żaden sposób nie uzasadnił z jakiego powodu podstawą do obliczeń miałyby zostać kwota przeciętnego wynagrodzenia. W szczególności w żaden sposób J. G. nie wykazał korelacji takiego wskaźnika z realiami związanymi z zarobkami, wysokością dochodu czy stanu majątkowego.

Niemniej jednak w realiach niniejszej sprawy kluczowe znaczenia ma fakt, że wnioskodawca nie wykazał ponad wszelką wątpliwość, iż nie otrzymał dochodzonego wynagrodzenia za pracę w okresie internowania.

Prawdą jest, że przed zatrzymaniem i osadzeniem w zakładach karnych J. G. był zatrudniony na stanowisku Kierownika Działu (...) w Zarządzie (...) NSZZ „(...)” i z tego tytułu uzyskiwał wynagrodzenie. Jednocześnie z pozyskanej do niniejszej sprawy dokumentacji wynikało, iż J. G. pomimo internowania otrzymywał wynagrodzenie, które to kwoty szczegółowo zostały określone w tabeli związanej z listą płac, na której to tabeli każdorazowo znajdował się

nakreślony podpis (...), a który wskazywał, iż do wypłaty środków w rzeczywistości doszło.

W realiach niniejszej sprawy wnioskodawca po pozyskaniu ww. dokumentacji starał się jednak przekonać skład orzekający, że wynagrodzenie to nie zostało mu wypłacone, lecz było ono naliczane. Ze stanowiskiem takim nie sposób się jednak zgodzić, albowiem twierdzenia J. G. nie zostały oparte żadnym wiarygodnym materiałem dowodowym. Znamienne w tym zakresie było również to, że wbrew temu co twierdził wnioskodawca, jego zatrudnienie w NSZZ „(...)” nie ustało po zwolnieniu z internowania, lecz trwało jeszcze przez niecały rok. Tym samym nawet gdyby wynagrodzenie za okres internowania miały być naliczane, to po zwolnieniu z internowania i powrocie do pracy, zostałyby ono i tak J. G. wypłacone. W realiach niniejszej sprawy nie sposób jednocześnie było zweryfikować czy podpisy widniejące na liście pracy i płacy zostały w rzeczywistości nakreślone przez J. G., albowiem były to wyłącznie kserokopie, z którymi to dokumentami biegły grafolog nie byłby w stanie pracować, a tym samym wydać opinię mogącą stanowić miarodajny dowód w sprawie, o czym była już mowa w toku sprawy.

Sąd Okręgowy w tym miejscu pragnie wskazać, iż przy ustalaniu ewentualnej zasadności poniesionej szkody przyjmuje metodę dyferencyjną (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1957 r. w sprawie 2 CR 304/57, OSN 1958, z. III, poz. 76, Legalis nr 610401). Zgodnie z nią szkodę majątkową stanowi

różnica między obecnym stanem majątkowym poszkodowanego, a stanem, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę; zadaniem wynagrodzenia szkody jest wyrównanie tej różnicy. Metoda ta opiera się więc na zbadaniu rzeczywistego stanu majątkowego po wyrządzeniu szkody oraz na określeniu hipotetycznej sytuacji majątkowej, która mogłaby mieć miejsce, gdyby zdarzenie wywołujące szkodę nie nastąpiło, a dodatkowo na ustaleniu wszystkich strat i wydatków, jakie poniósł poszkodowany oraz utraconych korzyści – wszystko w ramach normalnego związku przyczynowego (zob. K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 1997, t. I, s. 636).

Mając na uwadze powyższe ustalenia, fakt ukrywania się wnioskodawcy, a następnie jego internowania nie spowodował żadnej szkody w jego mieniu i tym samym nie było podstaw do przyznania mu odszkodowania.

Jeśli już o ukrywaniu się mowa, to należy zauważyć, iż nawet gdyby uznać roszczenie wnioskodawcy o odszkodowanie co do zasady za zasadne, to i tak nie mogłoby ono obejmować okresu w którym to internowany ukrywał się przed organami ścigania. Ustawa z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie daje bowiem podstaw do przyznania odszkodowania oraz zadośćuczynienia za okres w jakim wnioskodawca ukrywał się przed organami SB. Jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 03.11.2009

	<p>r., sygn. akt IV KK 208/09 w każdym wypadku przesłanką zasądzenia odszkodowania na podstawie przepisów ustawy lutowej jest pozbawienie wnioskodawcy wolności z powodu działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w tym również związane z jego internowaniem. Wnioskodawca prowadził działalność niepodległościową na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego przez co podjęto decyzję o jego internowaniu, niemniej żaden przepis ustawy nie przewiduje możliwości zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia wyłącznie z tego tytułu. To zaś, że wnioskodawca z powodu swojej działalności musiał się ukrywać, nie stanowi ekwiwalentu izolacji więziennej jako podstawa roszczenia. Także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 18 grudnia 2014 r., sygn. akt II AKa 430/14 wprost stwierdził, że ustawa lutowa nie daje prawa do rekompensaty za działalność opozycyjną i niepodległościową, w tym w okresie ukrywania się przed organami sprawiedliwości, lecz jedynie za bezprawne pozbawienie wolności będące jej wynikiem.</p>	
Zadośćuczynienie		
2.	Kwota główna	Odsetki
	<p>Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia zastosowanie znajdują reguły prawa cywilnego, a w szczególności art. 445 § 1 i 2 k.c., z którego wynika, że zadośćuczynienie ma być odpowiednie. Za odpowiednie może być uznane jedynie takie zadośćuczynienie, które ma charakter kompensacyjny. Niewymierny charakter</p>	<p>Zasądzono - od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty. Sąd zauważył, iż wnioskodawca nie zgłosił wskazanego żądanie, jednak zdaniem Sądu przy uwzględnieniu roszczeń wnioskodawcy takie stanowisko winno znaleźć się w wyroku.</p>

okoliczności, które uwzględnia się przy oznaczaniu rozmiaru krzywdy, jak również pewna trudność w przeliczeniu tej szkody niemajątkowej na pieniądze sprawiają, że sąd orzekający o tym roszczeniu ma pewną swobodę.

Odpowiedniość kwoty zadośćuczynienia, o której mówi powołany wyżej art. 445 § 1 k.c. ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie stanowić źródła wzbogacenia (tak: wyrok SN z 9 lutego 2000 r., III CKN 528/98). Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie jak i w doktrynie poglądem jako kryteria ustalania wielkości kwoty zadośćuczynienia bierze się pod uwagę w szczególności:

- kompensacyjny charakter zadośćuczynienia, które winno reprezentować odczuwalną, nie symboliczną wartość,
- ustalona suma zadośćuczynienia winna być utrzymana w rozsądnych granicach i dostosowana do aktualnych stosunków majątkowych w społeczeństwie,
- zadośćuczynienie nie może być rażąco wygórowane ani rażąco niskie,
- wielkość zadośćuczynienia zależy od oceny całokształtu okoliczności, w tym rozmiaru doznanych cierpień, ich intensywności, nieodwracalnego charakteru, przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę należy brać też pod uwagę siłę nabywczą określonej kwoty pieniężnej i warunki materialne panujące w społeczeństwie miejscowym (tak: wyrok SA w Łodzi z dnia 21 lutego 2008 roku, II AKa 13/08, wyrok SA w Katowicach z dnia 14 lutego 2008

roku, I AKa 11/08, wyrok SN z dnia 4 lutego 2008 roku, III KK 349/07, wyrok N z dnia 18 sierpnia 2002 roku, II KKN 3/98, Komentarz do KC red. K. Pietrzycki).

Wobec wnioskodawcy J. G. wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem 13 grudnia 1981 r. w (...) stanu wojennego, która to decyzja znajduje się w aktach.

Prokurator uznawał żądanie za zasadne co do kwoty 220.000 zł, jako kwoty możliwej do zasądzenia.

W kontekście regulacji art. 8 ust 1 cytowanej ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku nie wymaga uzasadniania okoliczności zasadności zgłoszonego przez J. G. roszczenia, co przyznał również prokurator jako reprezentant interesów Skarbu Państwa. Sąd zobowiązany był jedynie do przeprowadzenia analizy okoliczności związanych z internowaniem J. G. celem ustalenia, czy okoliczności te uzasadniają wysokość zgłoszonego roszczenia. Ustawa z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, która uzasadniałaby zadośćuczynienie w tym zakresie natomiast nie wprowadza jako generalnej podstawy zasądzenia odszkodowania, czy też zadośćuczynienie prowadzenia działalności opozycyjnej w związku z którą stosowane były wobec osoby represje ze strony organów bezpieczeństwa państwa.

W ocenie Sądu, kwotą zadośćuczynienia, która winna być zasądzona na rzecz wnioskodawcy jest kwota 250.000 zł, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z zatrzymaniem

i internowaniem od dnia 5 stycznia 1982 r. do 12 października 1982 r.

W tym miejscu powielić należy, iż ustawa z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie daje bowiem podstaw do przyznania odszkodowania oraz zadośćuczynienia za okres w jakim wnioskodawca ukrywał się przed organami SB. Jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 03.11.2009 r., sygn. akt IV KK 208/09 w każdym wypadku przesłanką zasądzenia odszkodowania na podstawie przepisów ustawy lutowej jest pozbawienie wnioskodawcy wolności z powodu działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w tym również związane z jego internowaniem. Wnioskodawca prowadził działalność niepodległościową na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego przez co podjęto decyzję o jego internowaniu, niemniej żaden przepis ustawy nie przewiduje możliwości zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia wyłącznie z tego tytułu. To zaś, że wnioskodawca z powodu swojej działalności musiał się ukrywać, nie stanowi ekwiwalentu izolacji więziennej jako podstawa roszczenia. Także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 18 grudnia 2014 r., sygn. akt II AKa 430/14 wprost stwierdził, że ustawa lutowa nie daje prawa do rekompensaty za działalność opozycyjną i niepodległościową, w tym w okresie ukrywania się przed organami sprawiedliwości, lecz jedynie za bezprawne.

Przechodząc dalej należy wskazać, że zadośćuczynienie orzekane na podstawie ustawy z 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych ma zrównoważyć wszystkie negatywne przeżycia i doświadczenia pokrzywdzonego. Jest swoistego rodzaju sankcją za naruszenie dóbr osobistych, dlatego jego zakres jest wyznaczony regulacjami prawa cywilnego, określającymi katalog dóbr osobistych, w tym naruszenie wolności człowieka, również przy uwzględnieniu jej aspektu wewnętrznego, tj. wolności od obawy i strachu, od użycia przemocy, czy zrealizowania groźby, naruszenie możliwości swobodnego dysponowania wartościami osobistymi.

Suma odpowiednia w okolicznościach sprawy to taka, która co najmniej równoważy przeżycia związane, w tym konkretnym przypadku z faktem niesłusznego internowania, osadzenia w zakładach karnych, doznaną skalą cierpień fizycznych i psychicznych, które swoje źródło mają w internowaniu. Jest rzeczą oczywistą, że internowanie skutkowało w wypadku J. G. naruszeniem jego dobra osobistego w postaci wolności. Okres naruszenia dobra wynosił w tym wypadku 10 miesięcy i 7 dni.

Przechodząc dalej należy wskazać, iż nie ulega wątpliwości, iż w warunkach izolacji J. G. spotkał się z ciężkimi warunkami bytowymi. Więźniowie polityczni nie byli izolowani w żaden sposób od przestępców pospolitych. Wnioskodawca był przetrzymywany z innymi osadzonymi w warunkach aresztu, które go przerażały.

Niezmiernie trudne było zachowanie odpowiedniej higieny osobistej. W celach były brudne metalowe prycze, twarde brudne materace, stare koce i prześcieradła oraz klozet i umywalka z zimną wodą. Wnioskodawca przez początkowy okres izolacji nie miał również wiedzy odnośnie bytu członków jego rodziny, albowiem kontakt z rodziną był ograniczony a korespondencja podlegała cenzurze. Wyżywienie było marnej jakości. Osadzenie w zakładzie karnym, izolacja od rodziny, środowiska lokalnego, oderwanie od codziennego życia, pogorszenie warunków sanitarnych, żywieniowych, rygory związane z izolacją, z całą pewnością odcisnęły swoje piętno na zdrowiu fizycznym jak i na psychice J. G.. Znamienne w tym zakresie okazało się również zdarzenie w wyniku którego J. G. został pobity.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę czas trwania izolacji, dolegliwości z tym związane, wiek i warunki osobiste J. G., jego sytuację rodzinną oraz skutki zdrowotne jakich doznał w związku z zastosowaną wobec niego izolacją.

Po odzyskaniu wolności J. G. co prawda nie utracił zatrudnienia, jednak był naznaczony poprzez swoją przynależność do organizacji antykomunistycznych przed internowaniem przez aparat państwowy, co skutkowało utrudnieniem, a w końcu uniemożliwieniem wykonywania pracy w wyuczonym zawodzie.

W ocenie Sądu przyznanie zadośćuczynienia w wysokości ustalonej na kwotę 250.000,00 zł będzie uzasadnione, jest to kwota wyważona i spełniająca

	walor słuszności, odpowiedniości i godności w stosunku do rozmiarów doznanych krzywd i cierpienia J. G..	
Inne		
Inne ROZSTRZYGNIĘCIA Zawarte w WYROKU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	

Koszty procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
3.	Przyznano na rzecz J. G. żadaną kwotę 6.642 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów związanych z ustanowieniem pełnomocnika procesowego – na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, albowiem wysokość poniesionych przez wnioskodawcę kosztów związanych z ustanowieniem pełnomocnika procesowego została należycie udokumentowana stosowną fakturą VAT nr (...).
4.	Kosztami postępowania obciążono Skarb Państwa, stosownie do treści art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 2099 ze zm.).

PODPIS
Poznań, dnia 9 stycznia 2024 r. Sędzia Mateusz Bartoszek